

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 8. 4. 2024
COM(2024) 153 final

2024/0084 (NLE)

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

o pozícii, ktorá sa má v mene Európskej únie zaujať v Dohovore o ochrane morského prostredia severovýchodného Atlantiku (dohovor OSPAR) k rozhodnutiu, ktorým sa mení rozhodnutie OSPAR 98/3 o likvidácii nevyužívaných zariadení na mori

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. PREDMET NÁVRHU

Tento návrh sa týka rozhodnutia, ktorým sa stanovuje pozícia, ktorá sa má zaujať v mene Únie v Komisii pre ochranu morského prostredia severovýchodného Atlantiku v súvislosti s plánovaným prijatím rozhodnutia o zmene rozhodnutia OSPAR 98/3 o likvidácii nevyužívaných zariadení na mori v rámci Dohovoru o ochrane morského prostredia severovýchodného Atlantiku.

2. KONTEXT NÁVRHU

2.1. Dohovor OSPAR

Cieľom Dohovoru o ochrane morského prostredia severovýchodného Atlantiku (ďalej len „dohoda“) je chrániť námornú oblasť severovýchodného Atlantiku pred nepriaznivými účinkami ľudskej činnosti na ochranu ľudského zdravia, ochranu morských ekosystémov a, ak je to možné, obnovu morských oblastí, ktoré boli nepriaznivo ovplyvnené. Podpísalo ho 16 zmluvných strán: Belgicko, Dánsko, EÚ¹, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Írsko, Island, Luxembursko, Nemecko, Nórsko, Portugalsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švajčiarsko a Švédsko. Na ministerskom stretnutí osloskej a parížskej komisie bola predmetná dohoda otvorená na podpis 22. septembra 1992 a platnosť nadobudla 25. marca 1998.

2.2. Komisia OSPAR

Komisia OSPAR (zriadená podľa článku 10 dohovoru) pozostáva zo zástupcov každej zmluvnej strany; schádza sa v pravidelných intervaloch a kedykoľvek za mimoriadnych okolností. K jej úlohám patrí dohľad nad plnením dohovoru a skúmanie stavu morskej oblasti, účinnosti prijatých opatrení, priorít a potreby dodatočných alebo odlišných opatrení.

Podľa článku 20 dohovoru má každá zmluvná strana v komisii jeden hlas. EÚ disponuje počtom hlasov rovnajúcim sa počtu jej členských štátov, ktoré sú zmluvnými stranami dohovoru. EÚ nevykonáva svoje hlasovacie právo v prípadoch, keď toto právo vykonávajú jej členské štáty, a naopak.

2.3. Pripravovaný akt komisie OSPAR

Komisia OSPAR má 24. júna 2024 na svojom 27. zasadnutí prijať rozhodnutie, ktorým sa mení rozhodnutie o OSPAR 98/3 o likvidácii nevyužívaných zariadení na mori (ďalej len „pripravovaný akt“).

Navrhuje sa zmeniť vymedzenie pojmu „betónové zariadenie“ v rozhodnutí OSPAR 98/3 o likvidácii nevyužívaných zariadení na mori cieľom objasniť, že obsah komôr v konštrukčných základoch nie je súčasťou zariadenia. Komory v takýchto zariadeniach [nazývané „betónové gravitačné konštrukcie (CGBS)“] sa používajú na skladovanie uhlíkovodíkov a zvyškového materiálu, ktorého zloženie je väčšou neznáme, sú prevažne kvapalné s vysokým množstvom ropy. Takýto obsah komôr je nebezpečný odpad, ktorý, ak sa ponechá na mori po vyradení zariadenia z prevádzky, predstavuje vysoké riziko pre životné prostredie, ekosystémy a potenciálne ľudské zdravie.

V rozhodnutí OSPAR 98/3 sa v zásade vyžaduje úplné odstránenie zariadení po skončení životnosti, ale povoľujú sa výnimky.

¹ Rozhodnutie Rady 98/249/ES zo 7. októbra 1997 o uzavretí Dohovoru o ochrane morského prostredia v severovýchodnom Atlantiku (Ú. v. ES L 104, 3.4.1998, s. 1).

Obsah komôr v CGBS nie je súčasťou zariadenia na mori, a preto by sa naň nemala vzťahovať výnimka podľa rozhodnutia 98/3; Právnicki lingvisti organizácie OSPAR s cieľom objasniť túto otázku odporučili zmeniť vymedzenie pojmu „betónové zariadenie“ v odseku 1 rozhodnutia 98/3 takto: „betónové zariadenie je nepoužívané zariadenie na mori vyrobené výlučne alebo prevažne z betónu; *obsah komôr v konštrukčných základoch nie je súčasťou zariadenia a vzťahujú sa naň ustanovenia prílohy III k dohovoru OSPAR.*“ Doplnením časti uvedenej kurzívou a výslovným vyňatím obsahu komôr z vymedzenia pojmu „betónové zariadenie“ sa vylučuje, aby po vyradení z prevádzky bolo možné takýto obsah komôr ponechať na mori, ako to umožňovala výnimka z povinnosti úplného odstránenia stanovená v rozhodnutí 98/3.

3. POZÍCIA, KTORÁ SA MÁ ZAUJAŤ V MENE ÚNIE

V nadväznosti na incident Brent Spar v polovici deväťdesiatych rokov (kde Shell musel vzhľadom na verejné pobúrenie zmeniť svoje rozhodnutie uložiť v mori nepoužívané zariadenie na ťažbu ropy) bolo na zasadnutí ministrov OSPAR v Sintre (Portugalsko) v roku 1998 prijaté rozhodnutie OSPAR 98/3 o likvidácii nepoužívaných zariadení na mori; týmto rozhodnutím sa zakazuje ukladanie a úplné alebo čiastočné ponechanie nepoužívaných zariadení na mori v rámci námornej oblasti dohovoru OSPAR.

Príslušný orgán príslušnej zmluvnej strany dohovoru OSPAR môže vydať výnimku, ktorou povolí ponechať existujúce zariadenia alebo ich časti na mori, len pre určité kategórie a na základe posúdenia v súlade s prílohou 2 k rozhodnutiu 98/3. Kategórie nepoužívaných zariadení na mori, pri ktorých možno uvažovať o výnimkách, zahŕňajú napríklad oceľové zariadenia s hmotnosťou viac ako desaťtisíc ton vo vzduchu alebo betónové gravitačné konštrukcie (CGBS).

V rokoch 2019 – 2020 sa uskutočnil konzultačný proces podľa rozhodnutia OSPAR 98/3 o zámere Spojeného kráľovstva vydať výnimku na ponechanie na mieste základových pätiiek betónových gravitačných konštrukcií Brent Alpha Steel Jacket a Brent Bravo, Brent Charlie a Brent Delta; takáto výnimka by zahŕňala obsah komôr betónových gravitačných konštrukcií.

Komisia zastupujúca EÚ spolu s ostatnými zmluvnými stranami dohovoru OSPAR namietali úmysel Spojeného kráľovstva, pretože takýto obsah je nebezpečným odpadom, ktorý by sa nemal ponechať na mori. Okrem toho by sa mal zaviesť riadny program monitorovania morského prostredia okolo častí nepoužívaného zariadenia ponechaného na mori; Ďalej by sa v súlade s duchom rozhodnutia 98/3 mal urýchliť vývoj technologických riešení na úplné odstránenie, aby sa zabránilo ponechaniu akýchkoľvek častí na mori po vyradení z prevádzky, pričom udeľovanie výnimiek bez primeraného odôvodnenia takýto vývoj nestimuluje.

Konzultačný proces sa okrem iného zohľadnil v novej stratégii OSPAR prijatej na zasadnutí ministrov OSPAR 2021 v Cascais (Portugalsko), ktorej cieľom je „preskúmať a v prípade potreby zmeniť kategórie nepoužívaných zariadení na mori, pri ktorých možno zvážiť výnimky podľa rozhodnutia OSPAR 98/3 o zneškodňovaní vyradených zariadení na mori, s cieľom obmedziť rozsah možných výnimiek. Preskúmanie bude okrem iného založené na pokroku v technológiách vyradovania z prevádzky a na najlepších dostupných vedeckých poznatkoch.“ Stratégia obsahuje aj cieľ podporovať technológie vyradovania z prevádzky; v OSPAR prebieha aj práca na harmonizovanej metodike posudzovania možností vyradovania z prevádzky.

V tejto súvislosti je cieľom navrhovanej zmeny poskytnúť pevný právny základ na zabránenie ponechávania kontaminovaného obsahu komôr na mieste po vyradení z prevádzky. Je to v súlade nielen s vyššie uvedenými námietkami Komisie a iných zmluvných strán dohovoru OSPAR proti výnimkám pre obsah komôr, ale aj so súvisiacimi politikami EÚ, ako je akčný

plán nulového znečistenia, ktorého cieľom je do roku 2050 znížiť znečistenie vôd na úrovne, ktoré sa už nepovažujú za škodlivé pre zdravie a prírodné ekosystémy, rámcová smernica o morskej stratégii, v ktorej sa vyžaduje dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu morských vôd EÚ, rámcová smernica o odpade, ktorou sa zakazuje ukladanie odpadu, a smernica o bezpečnosti na mori, v ktorej sa zohľadňujú aj environmentálne aspekty vyradovania z prevádzky. Žiadna z týchto politík sa nemôže riadne vykonávať, ak sa v severovýchodnom Atlantiku nachádzajú zdroje potenciálne závažného a trvalého cezhraničného znečistenia, ako je kontaminovaný obsah komôr v nevyužívaných ropných zariadeniach.

Vzhľadom na zasadnutie komisie OSPAR, ktoré sa uskutoční 24. až 28. júna 2024, je potrebná pozícia Únie, pretože pripravované rozhodnutie, ktoré bude prijaté, je právne záväzným textom. Keďže rozhodnutie uľahčí vykonávanie politík a právnych predpisov EÚ a zabráni škodám na morskom prostredí, navrhuje sa, aby Únia podporila prijatie rozhodnutia hlasovaním v jeho prospech.

4. PRÁVNÝ ZÁKLAD

4.1. Procesnoprávny základ

4.1.1. Zásady

V článku 218 ods. 9 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) sa stanovujú rozhodnutia, ktorými sa určujú „*pozície, ktoré sa majú prijať v mene Únie v rámci orgánu zriadeného dohodou, keď je tento orgán vyzvaný prijať akty s právnymi účinkami s výnimkou aktov dopĺňajúcich alebo meniacich inštitucionálny rámec danej dohody.*“

Pojem „akty s právnymi účinkami“ zahŕňa akty, ktoré majú právne účinky na základe pravidiel medzinárodného práva, ktorým sa riadi predmetný orgán. Zahŕňa aj nástroje, ktoré nemajú záväzný účinok podľa medzinárodného práva, ale „môžu rozhodujúcim spôsobom ovplyvniť obsah právnej úpravy prijatej normotvorcom EÚ“².

4.1.2. Uplatnenie na tento prípad

Komisia OSPAR je orgán zriadený dohodou, konkrétne Dohovorom o ochrane morského prostredia severovýchodného Atlantiku.

Akt, ktorý má komisia OSPAR prijať, predstavuje akt s právnymi účinkami. Pripravovaný akt má právne účinky, pretože všetky rozhodnutia OSPAR sú pre zmluvné strany právne záväzné podľa článku 13 ods. 2 dohovoru OSPAR, podľa ktorého: „*[r]ozhodnutie je po uplynutí 200 dní od jeho prijatia záväzné pre zmluvné strany, ktoré za neho hlasovali a v uvedenom čase písomne neoznámili riadiacemu tajomníkovi, že nie sú schopné rozhodnutie prijať, za predpokladu, že po uplynutí uvedenej lehoty tri štvrtiny zmluvných strán buď hlasovali za rozhodnutie a nestiahli svoje prijatie, alebo písomne oznámili riadiacemu tajomníkovi, že sú schopné rozhodnutie prijať. Takéto rozhodnutie sa stane záväzným pre ktorúkoľvek ďalšiu zmluvnú stranu, ktorá písomne oznámila riadiacemu tajomníkovi, že je schopná prijať rozhodnutie od okamihu tohto oznámenia alebo po uplynutí 200 dní od prijatia rozhodnutia, pričom platí neskorší z uvedených termínov.*“

Pripravovaný akt nedopĺňa ani nemení inštitucionálny rámec danej dohody.

Procesnoprávnym základom navrhovaného rozhodnutia je preto článok 218 ods. 9 ZFEÚ.

² Rozsudok Súdneho dvora zo 7. októbra 2014, Nemecko/Rada, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, body 61 až 64.

4.2. Hmotnoprávny základ

4.2.1. Zásady

Hmotnoprávny základ rozhodnutia podľa článku 218 ods. 9 ZFEÚ závisí predovšetkým od cieľa a obsahu pripravovaného aktu, v súvislosti s ktorým sa zaujíma pozícia v mene Únie. Ak pripravovaný akt sleduje dva ciele alebo obsahuje dve zložky a ak jeden z týchto cieľov alebo jednu z týchto zložiek možno určiť ako hlavnú, zatiaľ čo druhý cieľ alebo druhá zložka je len vedľajšia, rozhodnutie podľa článku 218 ods. 9 ZFEÚ musí byť založené na jedinom hmotnoprávnom základe, a to na tom, ktorý si vyžaduje hlavný alebo prevažujúci cieľ alebo zložka.

4.2.2. Uplatnenie na tento prípad

Hlavný cieľ a obsah pripravovaného aktu sa týkajú ochrany životného prostredia.

Hmotnoprávnym základom navrhovaného rozhodnutia je preto článok 192 ods. 1 ZFEÚ.

4.3. Záver

Právnym základom navrhovaného rozhodnutia by mal byť článok 192 ods. 1 v spojení s článkom 218 ods. 9 ZFEÚ.

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

o pozícii, ktorá sa má v mene Európskej únie zaujať v Dohovore o ochrane morského prostredia severovýchodného Atlantiku (dohovor OSPAR) k rozhodnutiu, ktorým sa mení rozhodnutie OSPAR 98/3 o likvidácii nevyužívaných zariadení na mori

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 192 ods. 1 v spojení s článkom 218 ods. 9,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Dohovor o ochrane morského prostredia severovýchodného Atlantiku³ (ďalej len „dohovor“), ktorého je Únia zmluvnou stranou, nadobudol platnosť 25. marca 1998.
- (2) Podľa článku 10 ods. 3 dohovoru môže Komisia zriadená podľa článku 10 ods. 1 dohovoru (ďalej len „komisia OSPAR“) prijímať rozhodnutia v súlade s článkom 13 dohovoru.
- (3) Komisia OSPAR má na svojom 27. riadnom zasadnutí 24. júna 2024 prijať rozhodnutie, ktorým sa mení rozhodnutie OSPAR 98/3 o likvidácii nepoužívaných zariadení na mori.
- (4) Plánovaným rozhodnutím sa mení vymedzenie pojmu „betónové zariadenie“ s cieľom objasniť, že obsah komôr v konštrukčných základoch nie je súčasťou zariadenia.
- (5) Je vhodné stanoviť pozíciu, ktorá sa má v mene Únie zaujať v komisii OSPAR, keďže rozhodnutie, ktoré táto komisia prijme, bude pre Úniu záväzná.
- (6) Pozíciou Únie by malo byť hlasovať za rozhodnutie, ktorým sa mení rozhodnutie OSPAR 98/3, pretože dané rozhodnutie uľahčí vykonávanie politík a právnych predpisov EÚ a zabráni škodám na morskom prostredí,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Pozícia, ktorá sa má zaujať v mene Únie na 27. zasadnutí komisie OSPAR, je hlasovať za prijatie rozhodnutia, ktorým sa mení rozhodnutie OSPAR 98/3 o likvidácii nevyužívaných zariadení na mori, pokiaľ ide o vymedzenie pojmu „betónové zariadenie“.

³ Ú. v. ES L 104, 3.4.1998, s. 2.

Článok 2

S ohľadom na vývoj na 27. zasadnutí komisie OSPAR môžu zástupcovia Únie po porade s členskými štátmi počas koordinačných stretnutí na mieste odsúhlasiť spresnenie pozície uvedenej v článku 1 bez toho, aby k tomu Rada vydávala ďalšie rozhodnutie.

Článok 3

Toto rozhodnutie je určené Komisii.

V Bruseli

*Za Radu
predseda/predsedníčka*